

LISTEK.

O pomenu vseučilišč v modernem razvoju.

(Govori prof. dr. Fr. Drlina v Plazu dne 18. avgusta 1907. l.)

V novi dobi pa, ko se je razvoj prirodnih in človeških ved tako povzelo okrepilo, ko so navzvali med pomembnimi fakultami mnogoteri organizirani štiki, ki so k vseučiliščem pripajajo tehnike in druge strokovne visoke šole, ko vseučilišča sama stopajo v tesnejšo zvezo s vsem javnim življenjem, more biti vseučiliščem mesto samo v velikih mestih — in na Moravskem je moderno čisto vseučilišče mislilostno samo v Brnu.

Brno je glavno mesto po veliki večini češke dežele, mesto, ki ima skoro polovico češkega prebivalstva in ki tvori jedino mezosetriško središče cele dežele, kakor ga je priroda in razvoj avstrijski, mesto postavljeno v središče popolnoma čisto in na celom Moravskem najbolj na gosto obdruženo pokrajino, ki je še sedaj veliko središče srednjih šol, sedež najvišjih državnih in samospravnih del, uradov, znanstvenih zavodov, bolnic, le v tem mestu so dani osnovni pogoji za kulturno in družabno življenje, le v njem je zagotovljena važna gospodarska in socialna možnost, da bi dobili bodoči študenti vseučilišča, pogostoma sinovi malih čeških ljudi, stasovanje, potrebno hrano pod ugodnimi pogoji.

Z obzirno na še omejeno vzajemno organsko razmerje med vseučiliščem in tehniko je prav tako važno, da bi češka tehnična visoka šola in vseučilišče bili v osem in istem mestu, kajti tako boče mogoče, da bodo mogli tehniki, posebno kandidati profesorov, pokajati predavanja in vaje na zavodih in seminarjih filozofske fakultete. Kakor boče tudi s druge strani mnogim vseučilišnim dijakom mogoče se s zepom vdeleževati predavanj in vaj na tehnikah. V novejši dobi predpokladala uprava poljedeljskega in trgovskega visokošolskega študija obiskovanje vseučilišča in tehnika in je valed tega neobhodno potrebno, da bi bili oba ti dve visoki šoli, kateri bodeti tako in tako skloso zjedinjeni v osem in istem mestu.

Bilanca naše visokošolske politike v zadnjih 25 letih ni zadovoljiva. Bač letos se boče češki narod spomnil prvega četrdesetletja samostojnosti svojega praškega vseučilišča s nepopolnimi občutki, s tuzisom, da ta država ne spolnjuje svojih dolžnosti do kulturnih potreb češkega naroda. (Njeno postopanje proti nam Slovencem pa nam pravi, da naše kulturne potrebe naravnost tajti) To je pač težka obdolitost, pa šalibog opravičena. Naznačil sem takoj v svodu, da je država prevzela v naši dobi nalogo svovati in vzdrževati visoke šole. Visoke šole — tako smo spoznali — imajo danes danes smisel in pomen samo kot narodni zavodi, poklicane so, slediti znanstvenim in kulturnim potrebam svojega naroda. Zato mora moderna, pravična in na višini svoje dobe stopajoča država sama vestno za to skrbeti, da bi narod tudi to dobil, kar mu po pravici ite.

Samo v Avstriji še vedno ne razumejo dolžnosti mnogonarodne države, še vedno ne umejo, da niso narodi zaradi države, ampak država zaradi narodov, vedno in vedno moramo se s povdaritvom in ogroženjem kazati na pomilovanja vredno dejstvo, da si narod s tako kulturno miselostjo in s tako

zadnostjo v vseh strokah človeške delavnosti v sodanosti, kakor češki narod, s tolikimi težavami priboriva kočice za koččkem najnujnejše pogoje za svoje kulturno življenje v oni državi, katere je ustanovil in za katere vzdrževanje donata največje širve.

Čisto kulturno vprašanje nemških vseučilišč v Avstriji je postalo v zadnjih letih politično vprašanje — ter dobiva šalibog le preprosto — naravnost nekulturne oblike. Dogodki, ki so se odigrali pred par leti v Insovestu, kakor tudi na slogianem Volkstaga v Brnu so naravnost v zamah kulturne in znanstvene vrženosti onih, kateri so je provzročili. In je seveda žalostno znamenje, da se bač Nemci, ki so pač v tej državi dobili ugodaj v popolni meri popolno organizacijo vseučiliškega študija, da so bač naši Nemci oni, kateri vseučilišča smatrajo za svoje nedotakljivo narodno posest ter proclajajo osnovanje vsakega novega nemškega vseučilišča, fakulte ali šole za kršenje svojih narodnih pravic. Ako je v tej državi po zakonah in prava ravnapravnost priznana, potem pač ne sme biti vladajočih in podvrženih narodov, ampak samo ravnapravni narodi, katerih vsakemu mora moderna država spolniti njega kulturne zahtev ter mu zgraditi cel sistem narodnega šolstva.

Vršenje drugoga češkega vseučilišča v glavno mesto Moravskega, v Brnu je eminentno kulturno vprašanje in se tice same češkega naroda. To naj Nemci dobro pomislijo in premislijo. Bač v dananjši dobi, ko se ne da vstaviti elementarni razvoj narodnega vprašanja, ker je to vprašanje v dobi splošno, jednako voljno pravice ob enem tudi socialno vprašanje malih ljudi, boče zmagale ako Bog da tudi pri nas sposobnost prepričanje, da je bodočnost Avstrije odvisna samo od svojepravnosti in samodoločbe svobodnih in zadovoljnih narodov te države svete. In od Nemcev se obracam na vladno ter ponovljam s nova in s poudarkom: Osnovi drugo češko vseučilišče v Brnu je danes neodkladna potreba češkega naroda in osnovati je dostojno, je neodkladna dolžnost te države, ako se hoče imenovati še moderna in kulturna država.

Dopisi.

Im Golja. (Kongres svobodne misli in „Slovenec“). Mesec in mesecé klaje „Slovenec“ na najboljši sarov in nedostojen način, proti pristalem „Svobodne misli“, kateri so letos akilicili svoj XIV. mednarodni kongres v Prago. „Slovenec“ pri nas in po duhu sorodni klerikalni listi v drugih narodih so se ose mesece nemorno na dela, da bi ta shod osmili, da bi med svojimi nerazodnimi čitalci vrbedili prepričanje, da so med pristaji „Svobodne misli“ sami revolucionarji, anarhisti, pastarji, roparji, morilci kraljev, bogotatci — in „Slovenec“ se je celo tako daleč sposobil, da je namignil, da so med njimi tudi šepni tatovi. S kratka po „Slovenčevem“ je v tej družbi zbran izmeček človeštva, smeti in vseh evropskih ječ, noritaic itd. Dan na dan opozarja državo in cerkveno policijo na shod in njega ideolozne in ključne države in cerkvene policije, ozračnike in mogotee sadnje. Človek se pri tem nehoče vprašati: Če so ti svobodomislci tako moralne propalice, taki silvedci, tako smešne prikazni, tako divji preobratniki in morilci kraljev, kako je mogoče, da bi od takih povkravencev pretiša zdraven, moralnošni človek kakršna si koli bodi vernost? In ko čita imena teh v Pragi shorajočih ljudi, vidi, da

so med njimi profesorji visokih šol, znanstveniki in pisatelji, posodaci in prednjači najbolj različnih kulturnih shorov in središč, publicisti in sploh ljudje znani in svadlevani po vsem svetu.

Kongres so se odločili nastopniki večine čeških mest, na čela vsem, nastopnik mestnega shora matičke Prage. Je li mogoče toraj, da bi bili vti ti trezni meščani tako slepi ter bi se udeleževali shodov pabliharjev pastarjev, tavor itd. kakor piše „Slovenec“. „Čeč“ in cela vrsta klerikalnih listov?

Nespametno je svojega nasprotnika tako sarovo napadati, kajti vna ta sarovost pada na t napadale nazaj. Vsač človek, katerega politični in verski fanatizem še ni popolnoma odvel po, da se klerikalni listi samo zato naganjajo v svobodomislce, ker se jih tako silno boje, boje se jih v tej meri, da piše „Slovenec“ v svoji štey. 207 tako le garostanost: „Otvorilni govori je govoril Čeh Krcjčić, obekarni filozof.“ Ta obekarni filozof Krcjčić je vseučilišni profesor dr. Fran Krcjčić, ki še leta in leta in daja z isto tako obekarnim Fr. Drlinom in Francom Čádo filozofsko ravnanje „Češko Myal“ v kateri je napisal nebroj šlankov in recenzij, ter ladal pri Janu Leichtu (Výbor najlepšich spisů lid.) dolgo vrsto znamenitih filozofskih del in katerega g. Lampe ali vvedoval g. Turgeljev ali editiral katoliški filozof A. Ušakovič gotovo poznajo ne samo po imenu, ampak tudi, to vsaj spam, po njegovih spisih. Zekaj se blamirata gospodje in kompromitirata svoje „sveto stvar“ na tako lahkomiselno in obesno odzvanje naših? Iste „Slovenec“ poroda nadalje: Na to se valigne tajnik mednarodne svobodne misli Fournetom in Brusija. Ta francoski pritepenec je nekaj sabehjal proti dr. Lagerju. Hvalijo je laško anarhistično sodžje, ki ondi ne pada dshorajke in ubija mešnike. „Primojeni Charbonnel in Paris je tudi prišel.“ Citiral bi še dolgo lahko, pa naj bodo to dovolj, tudi to popolnoma zadostuje, da označi verno in zanesljivo deštevno obzorje pšitvero in osradje v katerem nastoje te rastline.

Tako pišejo ti gospodje o kongresu, na katerem se sastopali vseh narodov, poznani in priznani znanstveniki in njih pristaji povotajejo o kulturnih in moralnih vprašanjih ter povdarjajo potrebo sluge vseh ljudi, da si pribore meščanske prostot, prostot kulture, vede, duha in vesti. Da bodo med temi ljudmi tudi nastopniki najskrajnejših smeri je pač lahko mogoče; to se dogaja na vseh shodih znanstvenikov. Ne sme so pa vedoma in hotoma zavijati resnico tako, kakor dela „Slovenec“ trditi, da so tam sami anarhisti dejanja, petarderji in petrolerji, dočim so tam sami teoretiki, kateri akademično razpravljajo o svojih teorijah, kakor njih nasprotniki o svojih.

Ni treba, da se kdo z njimi strinja, ne treba niti da odobruje njih teorije, sravnost je pa na tak sprostač način pisati o njih, kakor dela klerikalno časopisje. To sprostaivo in strastno zaslepljenost jim je to pod škodovala, kajti vna sravnost se nevarne sarovosti pada na sravnostile — to je pa samo onim gromim svobodomislcem na korist, katere so hoteli osmešiti in snitiiti.

II. velika okupšična narodno-radikalnega dijakstva v Golja. Drugi je predaval dopolden tor. cand. tehn. Pavlin o „Našem stališču napram dvojebnem vprašanju:“ Gibanje proti dvojebnu je danes po celi kulturni Evropi mo-

derno. Kot napredna dijakla shruva mora zavzeti tudi nar. rad. dijakstvo napram temu vprašanju svoje stališče. Govornik opisuje nastanek in zgodovino dvojebnu in pride k prosturnu nazoru, ali je res samo on obrnil svoje obojne časti, ki je je zapadeno s obojnem hranil?

Ta je pred vsem treba pomisliti, da se ne sploševa postopanje šaljiva, dejanje samo, sadanje tudi pogum silkhar na more biti merilo vrednosti obojne časti. Blinding pravil, da je le on pogum časti vreden, ki je v službi dolžnost in vsilnega dejanja. Žalitev na p. vprednje dvojebnju!

Govornik razpravlja o pojmu časti. Razločujemo dvojne časti: notranje in socialne. Od slednje je odvisno spoštovanje naše oblike, zato tudi naj, sodi o njej okolice, ostrem najglednejši močje in nje kot častno voliče, ako kdo šali socialno čast posameznika. Tako pridemo na namen in cilj antičestne organizacije. Treba da ta dvojne družbe na ono stališče, da ne priglasa na častnega onega, ki se na svoje časti bje in stroja, temveč častno ravna in dela.

To izvede bodoča antičestna organizacija. Naj pa se tudi poostre zakonke dolozbe na obrambo časti.

Antičestna organizacija preprena danes vse Evropo, pridružil se ji je avstrijski ženski svet, podpirajo je celo poudeno vojski krog. E obkolno vojs. ministrstva z dne 7. maja 1904 je dovoljeno pristopiti neaktivnim častnikom in kadetom antičestni organizaciji; častni sveti pa naravno spoznavajo tudi pri aktivnem vojaštvu mirno poravnave. Znamenito so besede domobr. ministra grofa Welsersheimba v avstr. poslanski štorici dne 12. marca 1901: „Povsaj Vas vse, da odobrajete v boju proti dvojebnju. Resolucije nič ne koristijo, delati se mora. Naj bi odobrala država in država, armada gotovo ne bo nasprotovala, temveč to strmenjajo podvrljaja in podpirala.“ Pritakovali je od ljudskega parlamenta, da stori ta svoje dolžnost. A slov. nar. rad. dijakstvo mora stati v vrstah bodoče slov. protidvojebnju organizacije. Proti sabljanju kot športa pa se ne bori seré nikdo.

V dohleti šeli tor. dr. Zerjav naj bi se zlasti nastopilo v obrambo obojne časti napram gotove vrste šaršalitem, in da bi bila protidvojebnju organizacija javna. Slovenska podružnica naj se osnuje kmala.

G. dr. Tuma je raznjeja, da se je treba pred vsem zanimati za socialno izobrazbo. Ko se ta dijakno, bo izgubili tudi dvojebnju. Zlasti je šeloti povrdiga soc. naobrazbe v krogih slov. inteligence. Tor. inv. Kramer opozarja na gmetno stran dvojebnju in meznar. tov. inv. Feticch miel, da bi bilo dobro odtegniti vse razprave o šaljvanju časti protivnim klopem in jih postaviti pred kasnega sodanja.

Koncem zborovanja je dopela vest, da je umrl nadškofij gomp. Vek. Štráček. Narvoči v znak sočalja vstanejo.

V petek popoldan je predaval v „dijaknem socialnem odneku“ tov. med. Černič o „alkoholnem, nikotinam“ in splošnem vprašanju: Med socialnimi vprašanji je najbolj perve ono alkoholizma in sicer zato ker je alkohol oče skoraj vsa današnjega socialnega zla. Razločevati je obojni in narodni alkoholizem. Govornik razpravlja obširno o škodljivosti alkohola in njega vpliva na celo telo, na rodbine, na celo generacijo. Zanimiva je bila statistika. V Avstriji pride povprečno na vsako glavo prebivalstva 32 l. vina, 9 l. žganja in 32 l. piva. Prebivalstvo ista na leto za pijačo dva tisoč dvesto milijonov.

Kranjska je porabila 1.1905. 5 in pol milijona litrov žganja, 13 milijonov l piva in 15 milijonov l vina. To je le malenkost pijače! Tu leže varoči bode in klerikalizma na Kranjskem! Za tobak se je izdalo l. 1906 v Avstriji 226 milijonov kron.

Posledice pijačevanja so zrcalile v vsem sloj. javnem življenju; nekdo je rekel: „Središče vse slov. politike je pijačevanje!“ — in med se ni mnogo motil.

Alkoholizem razanja tudi med dijakom; govornik opisuje vse pogube njegove posledice ravno med akademiki. Glede spolnega vprašanja je zavzel referatno to stališče: Ker je dana v tem oziru človeka prostost, ga naj vodi razum in krepka volja gospodinj in krepkim telesom! Razlaga spolni problem v dijakstvu in govori o koristi telovadbe in športa.

Všebesti povzrajca tv. phil. Z a l a r otično stališče in spolnem vprašanju Dr. Tama govori k spolnemu vprašanju: opozarja na zapadno vlogo slasti blaženosti name črke glede seksualnih vprašanj, opozarja na tozadevno Tolstojevsko nasravanje, kajpada le zaključuje in vseh njegovih del, in pride do sklepa, naj se goji spolno občutovanje le s bitjem, s katerim se združi dostojni za vse življenje.

O „telesni vzgoji, seksualstvu in socijalni vzgoji“ je govoril tv. tacha. Janko Hočevar. Radi bivanja v zaprtih prostorih in mnogega škodljivega dela je dijaka treba, da si goji v potrebi mori tudi telesno, moč. Govori obširno o spreobdih, telovadbi, športu, seksualstvu, khibolascu, diji potovanja in opozarja na vpehne škodljive dijakstva na teh poljih.

V debati govori tv. inr. L. L. pold. polnočelnik „Slov. šolskega zveza“ Smeristi, ki graja malomarnost dijakstva v seksualni zadevi, nadalje prof. St. Hočevar, Črnki, Kramer, Ledničar, Vajda, dr. Tama in Lah. Glede promocije na diji potovanja pa se je pokazalo, da se ni pomagali ti. sred. slobodi se sami.

O „ciljih moderne šolske higijene“ je govoril tv. mod. Iv. Vidic. Rad. pomnjanja prostora protim. k debati. F. St. Bressnik opozarja na slabe razmere v stanovanjih urojaditelov in graja slabe hrane v nekaterih dijakskih kuhinjah. Prof. Jošt govori o razmerah v celjski dijakski kuhinji. Naravn. vsaj dobri volji odobri ni možno odpravi slabi hrani, kar ni denarja. Govori tudi o kraljiškiljudskihdeskiSolivColija, ki stavi v razmek vsem higijeničnim predpisom — a vlada in oblasti se ne ganejo, ker se boje nemškega šovinizma! Tudi higijenične razmere na slovenski gimnaziji v Celju niso najboljši. Prof. Vajda pravi, da ovira profesorsko komisije pri preiskovanju stanovanj ne le denarji upravni državni sistem temveč tudi socialne razmere dijakov same. Javno kritiko glede diji. stanovanj in dijakskih kuhinj pa je le poslušati. (Daje pih.)

Dr. Vuznetsov. Čitateljem „Demorvine“ je znano, da imamo trdno voljo napraviti teli par „privzdranih“ Nemcev nekodiljivim ter petem obratnosti s potaricami — s našimi nemškimi. Deloma se nam je to poročilo pri občinskih volitvah, čez naš sicer se moremo vsaj srečati, saj smo dolgo let sanjarjali naše narodnostno gibanje, vendar so to treba priznati in rutikalno pomesti, ako nečemo, da se vrnemo sproti prejšnji fazi, da narodno ne zaspijemo, kakor je zasnela lepa naša Meta okraj Drava.

Da, Meta je za nas Slovence postala uznemir, je čedalje bi je mogel se raziti. Pomostajmo sicer pred svojimi

pragom, a obratno vršati eno oko na Msto v pogum tistim par rodoljubom, ki so se otri. Kolikor je meni znano, se nahaja v poslednj. „Društvo sv. Cirila in Metoda“ ena slovenska trgovina in kole za dokline pod vodstvom dveh nac. — solski sester. To je vse, kar je našega na Meti.

Trgovci Keček — pravi naš narodnjak — ima polne roke dela, ker ga podpirajo sardni slovenski kmetje in okolice.

Goštinca nimamo nobene. V tem se kaže malomarnost naših „podjetnih“ Slovencev. Na tisoče Slovencev in okolice prihaja ob nedeljah na Msto, koji so prisiljeni iti v nemške in nemčurke gostilnice, ako si hočejo krepčati svoja telesa.

Ravno isto je s rokodelci. Na vsaj štiri gre naš slovenski denar v nemške in nemčurke roke. Kdo se čuti spodboga — na delo! Tudi takaj na Vuznetzovi bi rabili še par dobrih narodnih rokodelcev.

Proti tistim par narodnjakom na Meti se je zraslo paklo in nebo. En slehcaj.

Nemčurja B. so bile potrgane cvetlice na vrta. Vse policijski aparat se je vzdignil proti našim možem, če, da se oni potrgali nemčurja cvetlice. Naši možje niso vedeli, bi se li zamislili ali jesti, ko je preiskaval otrok in pota svojega obrava to poroč. zadrž. Morda je bil to celo tisti otrok, ki je pomagal koleci nared. delati, na kar pridem pozneje.

Torej se par nemčurških cvetlic toliko vika in kriča, da se je celo na Vuznetzovi silalo. Prav malo je pa bilo silati in o policijskem preganjanju prav nič o čem, ko sta dva brata smatno ranila svojega očeta, nekoga krmarja. Ali so se morda hali policijski organi tistih dveh bratov, ki sta baje zelo možna? To vendar ni mogoče, saj vendar ne stoji v predstavi varstvo nemčurškim cvetlicam in varstvo nemčurškim pretopam?

Pri neki naši podražnici — menda pri Sv. Primožu — kjer špani slovenski špani, obhajali so cerkva pramiki. Navadno so bili čemski mladenci, ki so ob takih čerkih delali nemir v velike sitnost otrok. Na ta dan je pa bilo narobe. Nek otrok je hotel po vsaj sili na ljubo svoji „ljubici“, da zastopi godba in da se pleše. Znan je opozarjal špan na mir in rod. Otroška so dejali pagam le nemčurji, ki slovenskega špana videti ne morejo. Otrok in je moral prav po fantovski vesti, ako je hotel kaj voljeti v obeh svoji ljubici. Pač je maršurkova beseda in najbrž bi se bili stopili, ako bi bil naš špan kolikaj vročevrta in bi svojim ljudem le namignil, ker je dobiti v naših gorah še volno slovenskih post, ki se tudi otrok ne boje.

Naš špan se je odločil, da se stvar dočene, kdo je imel prav, kar prijaveka drugega dne k njemu — do tistih otrok: „Gospod špan, lepo vas prosim, imam osem let službe, ne napravite me nezračnega!“ Tako nekako je baje „jamar“ in četjal moč rodu in postava.

In slovenski špan, prava blaga slovenska čula, se ga zamili: odpusti otroka-razgrajeva vse in ga baje celo pogoviti. Dočel, ki so otroka podpirali, ne dohili pa po par dni zapora. Kaj bi storil v takem slehcaj nemški špan?

Ako smemo gospoda špana kaj početi, svetujemo mu, da se pride o takih zadevah sem k nam početi.

Mi smo tudi našim nemčurjem pris. našli, a kaj smo dohili s tem? Nič drugega ne, kakor to, da so nam našli prav politono jahati, sanjaše se na naše slovenske potrpadljivost. Popust-

ljivost tu nič ne veja, saj se gre za naš obetaj na meji. Vaja popustljivost Vas še lahko pahne raz španški stolet. Trdi, neaprosni in jekleni bodite, ko se gre za čast našega slovenskega imena. Saj vidite, da prede na Vas kakor gledali volkovi in kakor so nam videli, je s Vašim padcem tudi slovenska stvar v Vaši občini izgubljena.

V Vuznetzovi smo — kar se tiče otrok — na boljem. Močje so sami Slovenci: oni razumejo nas in ni njih. Tako bi morali biti povred. Radi očega privzdravca, ki se je obogtel od slovenskih špan, ni treba imeti vladni poveljstva ter nastavljeni nemške in nemčurke organe.

Ne samo vlada, tudi cerkev nas tepe pri nastavljanju svojih organov.

Na Meti je bil mlad in za narodno svet kaplan. Pa gospod je bil nemškemu „privzdravcu“ in našim nemškutarjem tra v peti. Najhja pritožba na ordinarijat in g. kaplan je na Meti „bil“.

Da, da! Pred nekaj leti je prišel moč s culico na rami in prošil pri slovenskih gostoljubnih kmetih kot „amer. Roisender“, udaj pa dotične knete „komandira“, pomaga nastavljeni ordinarijat nemške, ali ker to vselej in povred ni mogoče, nemčurke dovoljavka.

Da ovedlim postopanje merodajnih krogov, ne smem posebiti omeniti neke govornice, ki se na takore prav na tistem širi zadaje čase po naših krajih. Ker je stvar neverjetna in ki se tiče pravega nemškega gneza, brukan vsak dan po tetki „Marburgerci“, da bi tamkaj česa našel, a stvar je koljiva in točka možni, da bi svet se izvedel o nemških „španih“. Slovenski listi pa ne morejo prinašati vesti iz tistih krajev, ker se v tistih gnezdih ne čita in ne ma. Čitati slovenska beseda, za kar je preskrbel dočelni solski svet.

Ev: Od Mete proti severu se razprostira dolina bistrička, v koje se izliva smrdljiva nemčurška gnojnica. Na bližnjih vrhah se nahajajo nemčurška gneza. V enem teh gnezd sta se dva mlajšiba in tadi poročila. Znan sam ni, je li poročil evangetijski ali katoliški španik. Možko godbo sta naročila in plesna zabava se je lotila takoj po poroki. Zraven se je še jedlo in pilo, pilo in jedlo, kakor je to navada ob takih prilikah. Za spremembo so zamislili nekaj serega.

Najstarejši godec se je moral delati bolnega. Roveš je imel 70 let. Štirje so ga prijeli in španik je baje funkcionalna za stvarnika. Žepnik-srdnrvak vzmno neko steklenico in krmarjevo omare in da bolnika piti. V tem trenutku se nemčurški straznejo, ker so dali „bolnika“ fenilne kisline savšiti. „Bolnik“ je valed tega baje umrl. Je li to do pitice rca, ne vem; tako se pa govori in pripoveduje.

Jaz teh govoric ne bi prinašal, ako ne bi nekateri krogi delali tak vrič in trušč za vsako cvetlico, ki je vitrgana na nemčurkom vrta. Ta naj bi se uvedla preiskava in naj bi se doglalo, kaj je reznica, kaj pa samo prazna govornica; Sloveško življenje je pač vsaj toliko vredno, ko par cvetlic. Tudi spolno razburjenje bi bilo vredno malo pomiriti. Morda bode pa „Marburgerca“ dala kako pojasmilo. Rado vedni smo in pričakujemo.

Mariborska učiteljska — nedotakljiva nemška posest! Profesor dr. Ibler je s mariborskega učiteljskega premečen v Gradec. Raspišeno je mesto na taj soli, se pa izkajljivo za ravno leto predmeta, katere je Ibler predaval, ampak za nemško, sloveščino in filozofsko propo-

devitko, eventualno za zemljepisje, zgodovino in nemščino! — Da se razpiše eventualno mesto za profesorje, ki je izprisan tudi za sloveščino, to je za Nemce še preveč. Škobil se pa koncu vsi. „Nemško društvo za Maribor in okolice“ je spisalova učna vloga, katero je poslalo mestnemu svetu in v kateri s občevno predznakotjo imazuje mariborsko učiteljsko nemško posest in raspiš takajga učiteljskega mesta, kakoršen je ta, poskuša popeljega poslovojenaja učiteljske. Nemško društvo trdi, da je Nemec nemogoče dobiti na tem zavodu vpospebojenje za poski s slovenskim učnim jezikom na šolah v narodno mehanih krajih na Spodnjem Štajerskem, da treba ta raspi vsmakiti ter ga nadomestiti s novim, v katerem se odločno izreče, da je to profesorsko mesto namenjeno Nemcu po rodu in prepričanja! Vse predčnosti in nepravičnice pretencioznosti si človek ne more s lepa predstavljeni, kakor je v tej vlogi. Nemškega društva za Maribor in okolice“. To je pravi izredek bolnega nemškega šovinizma, ki je že čisto na meji blaznosti. Dolžnost vlade je, da to škodljivo epidemijo omeji na najozki krog neodsrčljivih Volkjanov in Schöne-rivancev ter da s dejajni dokazi, da je jedino učiteljske na Spodnjem Štajerskem namenjeno Slovencev, katerih je 96%, v dešeli ne pa onim par pravih Nemcev in nemškutarjev, ki so posejani po trgih in mestecih po naši deželi. — Mestni svet mariborski je popolnoma v smislu omenjene „vloge“ nemškega društva sklenil resolucijo, v kateri protestira proti „temu posevanju na nemško posest (!) in proti vsem dokazom poslovojenajedih prisadevanj mariborskega učiteljske“ ter zahteva, da se mora pri nastavljanju profesorjev ozirati na nemški značaj mesta. Žepan mariborskega mestni zbor naroda, naj prijavi to resolucijo nastnemu ministarstvu.

Mi pa opozarjamo na to dogodek naše državne poslance ter pričakujemo, da pojdejo k našemu ministru in da ga opozorijo na neobravno predčnost teh zahtev in lažnjavost raznih trditvev v vlogi nemškega društva in v sklepe mestnega zbora mariborskega. Zahtevamo pa tudi „Slovensko politično društvo v Mariboru“ naj sestavi vlogo, v kateri bode to nemško postopanje dočetojno ocojano in živo in jasno ovritljiva vladna sanikarnost, ki spodnjektarjnikom Slovencev ne privoči se same nobenega učiteljske, ampak niti jednega profesorja sloveščine na tem edinom vrgajališču slovenskih učiteljev na Spodnjem Štajerskem. Povz naj naše „Slovensko politično društvo, kako je to stranotno, da si smo par nemškutarjev dovoljavati take nesopobne predčnosti in nasilnosti in proglašati učiteljske, ki je namenjene, ali bi vsaj moralo biti namenjeno Slovencev, za nedotakljivo nemško posest, na katerem bi smeli biti nastavljeni samo Nemci po rodu in mlitjanja! Protesta „Slovenskara političnega društva v Mariboru“ naj se pridružajo pa vsa slovenska politična društva na Spodnjem Štajerskem, vsi občinski in okrajni zastopi brez obira na njih politično stranko — to ni politično vprašanje ampak kulturne vprašanje. Zahtevamo torej vsi, naj se nam vstavovi posebno in samostojno slovensko učiteljske — posest, naj delajo s sodanjam nemškimi učiteljskem, kar jih je volja.

Vem, da bode moj glas, glas vrgajaloga drage našejega šolaga, nego brigavoj se za naše šolstvo, vendar dvigam svoj glas in kličem vse za odboj nemške predčnosti in za boj za naše pravice do svojega učiteljske!

Južnoštajerska hranilnica v Celju

Narodni dom

za katero jamčijo okraji: **Gorjupgrad, Sevnica, Šoštanj, Šmerje pri Jelšah, Vransko** za popolno vrednost vlog in za njihove, se pravi, določeno obrestovanje do neomejene višnosti, ima sedaj hranilnih vlog **4.000.000 K.**

Hranilnica postuje s strankami vsak **torek in petek** dopolne, za druga opravila pa je urad odprt **vsak dan** ob navadnih uradnih urah. **Hranilne vloge** obrestuje po **4 odstotke** in pripisuje obresti polletno k kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe iste **popolnoma nad 4 odstotke obresti.**

Isposojeje pa od dne 1. januarja leta 1905 na zemljiško varnost po **4 tri četrt odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev po **4 in pol odstotkov obresti.**

12 50-52

Stagerjevi šivalni stroji

za čisto
pravo in
obrti svete
čiste stit.

Velika
trpčnost in
vztrajnost

homotrudnja
uspešljive

stroje do najljepših tvorbov ter so vzdržani v uporabi.

Pravilna glavnica v šivalstvu in vsaki modni
modernosti in umetniški vsestnosti

Šivalni stroji Stagerjevih strojev so na najboljši
obstoječi razstavi odlikovani s srebrnimi priznanji.

Stager Co. deňiška družba šivalnih strojev
CELJE, Koledvorska ulica št. 8. 11 50-52

SVARILO

Svarim vsakakoga v lastno
križ, kateri bi bil za
letoljno jesen kam drugam
blago kupovat predno si na-
roči vzorce ali si zalogo
osebno ogleda v Trgovski hiši
manufakturnega in modnega
blaga na drobno in na debelo

R. Sternecki,
Celje,

založnik c. k. drž. uradnikov.
Zaloga velikanstva. Cene tu-
dovito nizke. Posrežba strogo
solidna. Nakup nepriljen.
Vzorec proti vrnitvi na vse
..... strani nastoj.

12 50-52

POSOJILNICA V CELJU

v lastni hiši

Narodni dom

Posojilnica ura-
duje vsak dan od
9. do 12. ure do-
poldne razun ne-
delje in praznike.

POSOJILNICA V CELJU,
ki je bila leta 1881 s ne-
mejnimi sredstvi ustanovljena,
stoji sedaj nad 4000 za-
držalnikov, kateri imajo vnega
nad 30.000 K (vplačanih
dobičev ter imajo obseg nad
6 1/2 milijona kron hranilnih
vlog in nad

300.000 kron
rezervnega sklada.

Hranilne vloge sprejema od
vsakega, ako tudi ni član
nadrage ter jih obrestuje po

4 1/2 %

posojilnica plačuje

rentni davek

sama, ne da bi ga odtegnila
vlagateljem. Posojila daje na
osebni ali hipotekarni kredit
proti **5 1/2 %** in **8 %** obre-
stovanju. 14 50-52